



ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 14, Sayı: 179, Ağustos 2026, s. 268-292

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.95107>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
25.06.2026

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.08.2026

Arş. Gör. Zarife KARAKOÇ

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkçe Eğitimi
zarife.karakoc@dpu.edu.tr
Orcid: 0000-0002-8241-2265

Prof. Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkçe Eğitimi
fulya.topcuoglu.unal@dpu.edu.tr
Orcid: 0000-0003-3981-9841

KATILIMLI KONUŞMA VE ETKİNLİK ÖNERİLERİ

Öz

Bu araştırmanın amacı, katılımlı konuşma tekniğinin kuramsal temellerini açıklamak ve 5-8. sınıf düzeylerinde Türkçe derslerinde uygulanabilecek etkinlik önerileri geliştirmektir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi yoluyla elde edilen verilerden hareketle tasarım ve geliştirme araştırması çerçevesinde yürütülmüştür. Araştırmanın veri kaynaklarını katılımlı konuşma tekniğine ilişkin akademik çalışmalar, Türkçe dersi öğretim programı, konuşma becerisine yönelik ulusal ve uluslararası alanyazın ile çeşitli bilimsel belgeler oluşturmaktadır. Elde edilen veriler nitel veri analiz yöntemleri doğrultusunda incelenmiş ve katılımlı konuşmanın kuramsal çerçevesi, yöntemsel özellikleri ve uygulama basamakları ortak temalar altında düzenlenmiştir. Bu doğrultuda 5, 6, 7 ve 8. sınıf seviyelerine yönelik öğrencilerin sözlü etkileşim, görüş belirtme, dinleme, akran düşünceleriyle ilişki kurma ve ortak çözüm üretme becerilerini destekleyen katılımlı konuşma etkinlikleri tasarlanmıştır. Çalışma sonucunda katılımlı konuşmanın alanyazında öğrencilerin konuşma sürecine aktif katılımını desteklediği belirtilen ve bu doğrultuda etkinlik tasarımına uygun görülen işlevsel bir konuşma tekniği olduğu değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Konuşma, Katılımlı Konuşma, Tasarım ve Geliştirme Araştırması, Etkinlikler.

PARTICIPATORY SPEAKING AND SUGGESTIONS FOR ACTIVITIES

Abstract

The aim of this study is to explain the theoretical foundations of the participatory speaking technique and to develop suggestions for activities that can be implemented in Turkish language lessons for Years 5–8. The study was conducted as a design and development study, drawing on data obtained through a document review within the framework of a qualitative research approach. The data sources for the study comprise academic studies on the participatory speaking technique, the Turkish language curriculum, national and international literature on speaking skills, and various scientific documents. The data obtained were analysed using qualitative data analysis methods, and the theoretical framework, methodological characteristics and implementation stages of participatory speaking were organised under common themes. Accordingly, participatory speaking activities have been designed for pupils in Years 5, 6, 7 and 8 to support their skills in oral interaction, expressing opinions, listening, relating to peers' thoughts and generating joint solutions. The study concluded that participatory conversation is a functional conversational technique, as noted in the literature, which supports pupils' active participation in the conversational process and is therefore deemed suitable for activity design.

Keywords: Speech, Participatory Speaking, Design and Development Research, Activities.

GİRİŞ

Katılımlı konuşma sözlü iletişimi yalnızca konuşmacı merkezli bir aktarım süreci olarak değil; dinleme, tepki verme, soru sorma, gerekçelendirme, karşı görüş geliştirme, deneyim paylaşma ve ortak anlam kurma gibi etkileşimsel edimlerle ilerleyen çok boyutlu bir iletişim biçimi olarak ele almaktadır. Bu teknik konuşmacının sunumunu ya da açıklamasını sürdürürken dinleyicilere söz hakkı tanınması, soru-cevap ilişkisi kurması ve farklı görüşlerden yararlanarak konuşmasını şekillendirmesi esasına dayanır (Özdoğan vd., 2019). Bu yönüyle katılımlı konuşma konuşmanın yalnızca belirli bir bireyin söylem üretimi olarak kalmasını engellemekte, dinleyicileri de aktif biçimde sürece dâhil ederek monolojik anlatımı diyalojik bir etkileşime dönüştürmektedir.

Katılımlı konuşmanın kuramsal temelleri öncelikle diyalojik iletişim anlayışıyla ilişkilidir. Diyalojik iletişim, iletişimi tek yönlü bilgi aktarımı olarak değil, tarafların birbirini anlamaya çalıştığı, geri bildirimin teşvik edildiği ve anlamın karşılıklı etkileşim içinde kurulduğu bir süreç olarak açıklar. Diyalojik iletişim ilkeleri bu yaklaşımın pratikte nasıl uygulanabileceğine dair önemli bir çerçeve sunar (Kent ve Taylor, 1998). Bu ilkeler arasında “diyalojik döngü”, “bilginin kullanışlılığı”, “yeniden ziyaretin sağlanması”, “arayüz kullanım kolaylığı” ve “ziyaretçilerin korunması” gibi başlıklar yer almaktadır (Okmeydan, 2020). Bu bağlamda katılımlı konuşma diyalojik iletişim ilkelerinin sınıf içi ve toplumsal iletişim ortamlarına yansıyan somut bir konuşma biçimi olarak değerlendirilebilir.

Katılımlı konuşmanın oluşumunu açıklayan bir diğer kuramsal zemin Lev Petroviç Yakubinski'nin diyalojik konuşma kuramıdır. Yakubinski diyalojik konuşmayı gündelik kalıp ifadelerle karşılaştırarak farklı konuşma türlerinin yapısal ve anlamsal özelliklerini ortaya koymuş ve bu türlerin sosyal yaşamda nasıl uygulandığını göstermiştir. Ona göre monolog yapay bir yapı sergilerken diyalog doğal bir yapıdadır ve kültürel unsurlar çerçevesinde şekillenir. Ayrıca Yakubinski diyalojik konuşmada zaman, sözcük sayısı, algı ile sözsüz iletişim araçlarının iletişimi güçlendirmedeki etkisi gibi konuları da incelemiştir. Bu yaklaşım katılımlı konuşmanın yalnızca sözel ifadelerden değil; bağlam, kültür, beden dili, dinleme biçimleri ve karşılıklı algı süreçlerinden beslendiğini göstermektedir (Aktay, 2023).

İletişimsel yetkinlik kuramları açısından değerlendirildiğinde katılımlı konuşma, dilin sosyal bağlamda kullanılmasını temel alan anlayışlarla örtüşmektedir. Hymes'a (1972) göre iletişimsel yetkinlik yalnızca dilbilgisel kurallara hâkim olmakla sınırlı değildir. Dilin bağlama uygun ve sosyal açıdan işlevsel biçimde kullanılabilmesini de kapsar. Katılımlı konuşma da anlık geri bildirim, soru yanıtlama, söylemi bağlama uyarlama ve ortak anlam inşası gibi gerçek iletişim pratiklerine dayandığı için bu kuramsal çerçeveye uyumludur. Yapılandırıcı öğrenme anlayışı bakımından ise katılımlı konuşma öğrencilerin birbirlerinin söylemlerinden anlam çıkardığı, sorguladığı ve yorumladığı bir öğrenme ortamı oluşturur. Güneş (2014) konuşma öğretiminin geleneksel yaklaşımların ötesine geçerek bilişsel ve yapılandırıcı boyutları bütünleştiren bir anlayışla ele alınması gerektiğini vurgulamıştır. İletişim odaklı dil öğretimi yaklaşımı da dilin öncelikle bir iletişim aracı olduğunu kabul etmekte ve öğretim sürecinin gerçek ya da gerçeğe yakın iletişim etkinlikleri üzerine kurulmasını savunmaktadır.

Katılımlı konuşma uygulamada konuşmacının ya da öğretmenin söylemini belirli aralıklarla dinleyicilere yöneltmesiyle gerçekleştirilir. Bu yöneltme açık uçlu sorular sorma, kısa bir oylama yapma, konu hakkında görüş alma, yanlış anlaşılmalara gidermek için açıklama isteme, öğrencilerin deneyimlerinden örnek vermelerini sağlama ya da alternatif bakış açılarını tartışmaya açma biçimlerinde olabilir. Konuşmacı belirli aralıklarla söylemini askıya alır. Dinleyicilere soru yöneltir, düşüncelerini paylaşımlarına davet eder ve onların sorularını yanıtlar. Bu süreçte öğrenciler hem soru yöneltebilir hem de kendi deneyimlerinden örnekler paylaşarak konuşmanın akışına katkıda bulunabilirler.

Eğitim bağlamında katılımlı konuşma öğrencilerin sözlü anlatım becerilerini geliştirmenin yanında dinleme, anlamlandırma, dönüt verme ve başkalarının görüşleriyle ilişki kurma becerilerini de harekete geçirir. Bu nedenle katılımlı konuşma etkinlikleri öğrencinin yalnızca konuşma sırasını beklediği ya da hazır bir metni sunduğu uygulamalarla sınırlandırılmamalıdır. Öğrencinin konuşmanın akışına katkıda bulunduğu, akranlarının düşüncelerini izlediği, kendi görüşünü gerekçelendirdiği ve gerektiğinde görüşünü yeniden yapılandığı öğrenme yaşantıları olarak tasarlanmalıdır. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2024) konuşma becerisinin sözlü üretim ve sözlü etkileşim boyutlarıyla ele alınması katılımlı konuşmanın Türkçe öğretimindeki bu işlevini desteklemektedir. Konuşma yöntem ve tekniklerine ilişkin araştırmalar da katılımlı konuşmanın Türkçe öğretmenleri arasında en sık başvurulan tekniklerden biri olduğunu ortaya koymaktadır (Özdoğan vd., 2019).

Sınıf içi iletişim bakımından katılımlı konuşma diyalojik öğretim anlayışıyla da örtüşmektedir. Diyalojik öğretim; sınıf konuşmasının kolektif, karşılıklı, destekleyici, birikimli ve amaçlı biçimde yürütülmesini önemser. Böylece öğrencilerin yalnızca kısa yanıtlar üretmeleri değil; düşüncelerini açıklamaları, gerekçelendirmeleri ve önceki sözcelerle bağlantı

kurmaları beklenir (Jay vd., 2017). Benzer biçimde konuşmanın öğrenme için kültürel ve bilişsel bir araç olduğunu vurgulayan çalışmalar öğrencilerin nitelikli sözlü etkileşim yoluyla iş birliği, akıl yürütme ve problem çözme becerilerini geliştirebildiğini göstermektedir (Mercer, Hennessy ve Warwick, 2019). Bu çerçevede katılımlı konuşma Türkçe derslerinde yalnızca konuşma süresini artıran bir etkinlik değil, öğrencilerin düşünme süreçlerini görünür kılan pedagojik bir düzenlemedir.

Katılımlı konuşma tekniğinin etkileri hem dil becerileri hem de sınıf içi iletişim kültürü açısından değerlendirilebilir. Bu teknik öğrencilerin dili işlevsel bir iletişim aracı olarak kullanmalarına fırsat sunar. Öğrenciler bu süreçte anlık düşünce üretme, soruları doğru anlayıp yanıtlama, söylemlerini bağlama uyarılama, soru üretme, konuşmanın tutarlılığını sorgulama ve katkı sunma gibi üst düzey bilişsel ve iletişimsel becerileri pratiğe dökerler. Alanyazında bu durumun eleştirel düşünme, dinleyerek anlama ve söylem değerlendirme gibi üst bilişsel becerileri destekleyebileceği ifade edilmektedir. Özellikle Güneş (2014) konuşma öğretiminin bilişsel ve yapılandırıcı boyutlarını bütünleştiren modellerin öğrencilerin hem dil kullanım yetkinliklerini hem de zihinsel yapılandırma süreçlerini desteklediğini vurgulamıştır.

Araştırmalar etkileşimli sınıf ortamlarının konuşma becerisinin gelişimine belirgin katkı sağladığını göstermektedir. Garip ve Göçer (2023) bu ortamlarda öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrendiğini, sözcükleri anlamlarına uygun biçimde kullandığını, beden dili kullanımı ve sesletim konusunda daha özenli davrandığını saptamıştır. Karakuş (2025) da konuşma becerisinin ancak aktif uygulama ve sosyal etkileşim yoluyla gelişebildiğini ortaya koymuştur. Bu bulgular katılımlı konuşmanın dil öğretimindeki işlevselliğine ilişkin alanyazın bulgularını desteklemektedir.

Katılımlı konuşmanın bir diğer etkisi konuşma kaygısını azaltma potansiyelidir. Öğrencilerin kalabalık bir grup önünde tek başlarına uzun süre konuşmaları kaygı düzeyini artırabilmektedir. Katılımlı konuşma ise dinleyicileri sürece dâhil ederek konuşmacının üzerindeki yükü hafifletir ve konuşmayı diyaloga dönüştürerek tek yönlü performans baskısını azaltır. Aktaş (2023) etkileşimli teknoloji destekli konuşma etkinliklerinin hem konuşma becerisini geliştirdiğini hem de konuşma kaygısını azalttığını saptamıştır. Bu bulgu etkileşimli konuşma yaklaşımlarının kaygı boyutundaki işlevini desteklemektedir.

Toplumsal iletişim açısından bakıldığında katılımlı konuşma yalnızca bireysel ifade becerisini değil, ortak yaşamı düzenleyen iletişimsel yeterlikleri de destekler. Katılımcı iletişimin ortak projeler, karar alma süreçleri ve vatandaş odaklı eylemler aracılığıyla toplulukların bütünleşme ve uyumunu güçlendirdiği, iletişimin sosyal aktörleri harekete geçiren temel bir unsur olduğu belirtilmektedir (Incio vd., 2021). Katılımlı konuşmanın söz hakkı vermek ve almak biçiminde işleyen yapısı da öğrencilerin sınıf içi katılım normlarını içselleştirmesine katkı sunar. Bu deneyim katılımcı vatandaşlık ve demokratik sınıf kültürü anlayışıyla örtüşmektedir.

Sonuç olarak katılımlı konuşma bireyler arası ilişkilerden kurumsal iletişime, kamusal alandan dijital diplomasiye, sınıf içi öğrenme yaşantılarından vatandaşlık pratiklerine kadar geniş bir çerçevede ele alınması gereken bir kavramdır (Akduman ve Aktaş, 2023; Ataseven, 2024; Güçdemir ve Günay, 2025; Güllüpınar, 2023; Gülsünler ve Binici, 2023; Okmeydan, 2020; Subaşı, 2024; Yağmurlu ve Asta, 2022; Öğmen, 2025). Katılımcıların sürece aktif biçimde dâhil edilmesiyle bilgi paylaşımı zenginleşmekte, güven temelli ilişkiler kurulmakta, öğrencilerin sözlü ifade ve dinleme becerileri desteklenmekte ve toplumsal etkileşim

güçlenmektedir. Bu nedenle katılımlı konuşmanın etkili biçimde kullanılabilmesi amaçlı planlama, açık etkileşim kuralları, güvenli konuşma ortamı, karşılıklı geri bildirim, farklı öğrencilerin söz almasını sağlayan stratejiler ve süreç odaklı değerlendirme gibi bileşenlerin birlikte işletilmesine bağlıdır.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma kaynakları, veri toplama süreci ve verilerin analizine yönelik bilgiler paylaşılmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi yoluyla elde edilen verilerden hareketle tasarım ve geliştirme araştırması kapsamında yürütülmüştür. Doküman inceleme; yazılı, görsel ve dijital belgelerin belirli bir sistematik doğrultusunda çözümlenmesini temel alan bir araştırma yöntemidir. Bu süreçte belgeler ayrıntılı biçimde incelenmekte, elde edilen veriler yorumlanarak araştırma konusuna ilişkin anlamlı ve bütüncül çıkarımlar oluşturulmaktadır (Corbin ve Strauss, 2008). Araştırmada etkinlik tasarımı öncesinde katılımlı konuşmaya ilişkin kuramsal çerçevenin belirlenmesi amacıyla doküman incelemesi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda katılımlı konuşma tekniğine ilişkin ulusal ve uluslararası alanyazın, Türkçe Dersi Öğretim Programı, konuşma becerisine yönelik kuramsal ve uygulamalı çalışmalar ile ilgili bilimsel kaynaklar sistematik biçimde incelenmiş ve elde edilen bulgular doğrultusunda etkinliklerin kuramsal altyapısı oluşturulmuştur. Ardından tasarım ve geliştirme araştırmasına geçilmiştir. Tasarım ve geliştirme araştırması; öğretim materyalleri, öğretim modelleri, öğretim programları, öğrenme ortamları ve diğer eğitim ürünlerinin tasarlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesine yönelik süreçlerin sistematik olarak incelendiği bir araştırma yaklaşımıdır (Richey ve Klein, 2007). Ellis ve Levy'ye (2010) göre tasarım ve geliştirme araştırmaları, belirli bir probleme çözüm üretmek amacıyla geliştirilen ürün, model veya öğretim tasarımının sistematik bir süreç içerisinde planlanması, geliştirilmesi, değerlendirilmesi ve raporlanmasına dayanmaktadır. Bu doğrultuda araştırmada öncelikle katılımlı konuşma tekniğine ilişkin kuramsal bilgiler doküman incelemesi yoluyla analiz edilmiş, elde edilen bulgular doğrultusunda 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın öğrenme çıktıları dikkate alınarak 5, 6, 7 ve 8. sınıf düzeylerine yönelik katılımlı konuşma etkinlikleri geliştirilmiştir. Hazırlanan etkinlikler alan uzmanlarının değerlendirmesine sunulmuş; 2 alan uzmanından alınan görüş ve öneriler doğrultusunda içerik, öğretimsel uygunluk, öğrenme çıktılarıyla uyum, uygulanabilirlik ve etkinlik akışı açısından gerekli düzenlemeler yapılarak etkinliklere son biçimi verilmiştir. Böylece araştırmada alanyazın incelemesiyle oluşturulan kuramsal temel, sistematik tasarım süreci ve uzman değerlendirmelerine dayalı geliştirme çalışmaları bir bütün hâlinde yürütülmüş; öğretim etkinliklerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi esas alınmıştır.

Araştırma Kaynakları

Araştırmanın veri kaynaklarını katılımlı konuşma tekniği üzerine yapılmış akademik çalışmalar, Türkçe dersi öğretim programı, konuşma becerisine ilişkin ulusal ve uluslararası alanyazın ile kitap, makale, tez ve elektronik ortamlarda yer alan çeşitli bilimsel belgeler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Süreci

Bu araştırmada veri toplama süreci doküman inceleme yöntemine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında katılımlı konuşma yöntemine ilişkin ulusal ve uluslararası çalışmalar, Türkçe dersi öğretim programları, konuşma becerisine yönelik kuramsal ve uygulamalı çalışmalar ile kitap, makale, tez ve elektronik kaynaklar ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Sürecin başlangıcında araştırmanın amacı doğrultusunda temel kavramlar ve araştırma alanları belirlenmiş, daha sonra veri tabanları üzerinden kapsamlı bir alanyazın taraması yapılmıştır. Ulaşılan dokümanlar içerik, kapsam ve araştırmaya uygunluk bakımından değerlendirilmiş, çalışma amacıyla doğrudan ilişkili olan kaynaklar veri setine dâhil edilmiştir. Bunun yanında tasarım ve geliştirme araştırma yaklaşımının gereklilikleri doğrultusunda yalnızca mevcut dokümanlardan yararlanılmamış, geliştirilen etkinliklere yönelik uzman değerlendirmeleri de veri toplama sürecine katılmıştır. Hazırlanan etkinlikler Türkçe Eğitimi alanında 2 alan uzmanının incelemesine sunulmuş, uzmanlardan alınan görüş ve öneriler araştırma kapsamında veri olarak değerlendirilerek düzenleme sürecinde kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde nitel veri analiz yöntemlerinden yararlanılmıştır. Doküman incelemesi yoluyla ulaşılan veriler içerik analizi doğrultusunda incelenmiş, katılımlı konuşma tekniğine ilişkin kuramsal çerçeve, yöntemsel özellikler ve uygulama basamakları ortak temalar altında düzenlenerek yorumlanmıştır. Bu süreçte elde edilen bulgular araştırmanın kuramsal altyapısının oluşturulması ve etkinliklerin geliştirilmesi aşamalarında kullanılmıştır. Tasarım ve geliştirme araştırma anlayışı doğrultusunda veri analizi yalnızca mevcut durumun ortaya konulması amacıyla değil, geliştirilen etkinliklerin niteliğini artırmaya yönelik bir süreç olarak değerlendirilmiştir. Etkinliklerin aşamalı uygulama yapısı araştırmacılar tarafından belirlenen "paylaşım, etkileşim, deneyim aktarımı, yorumlama, problem durumu, ortak çözüm ve karşılıklı değerlendirme" basamaklarından oluşmuştur. Uzman görüşlerinden elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile incelenmiş ve geri bildirimler doğrultusunda etkinliklerin içerik yapısı, uygulanabilirliği ve öğretimsel uygunluğu değerlendirilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda etkinliklerde gerekli görülen içerik, öğretimsel uygunluk, öğrenme çıktılarıyla uyum ve etkinlik akışına ilişkin düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Böylece tasarım ve değerlendirme aşamalarından oluşan döngüsel yapı içerisinde elde edilen veriler etkinliklerin son biçiminin oluşturulmasına temel sağlamıştır.

BULGULAR

Bu bölümde 5-8. sınıf seviyelerinde her sınıf seviyesi için 2 adet olmak üzere toplam 8 katılımlı konuşma etkinlik önerisi sunulmuştur.

5. SINIF ETKİNLİKLERİ

1. ETKİNLİK – DERS İŞLENİŞ PLANI

I. HAZIRLIK

Dersin Adı: Türkçe

Metnin Adı: -

Temanın Adı: Duygularımı Tanıyorum

Sınıf Seviyesi: 5. Sınıf

Süre: 40 dk

Tarih: .../.../.....

Kaynak, Araç ve Gereçler: Senaryo kartları, görseller

Öğrenme Çıktıları

Hazırlıksız konuşma yapabilme

Sözlü olarak tartışmaya katılabilme

II. DERSİN İŞLENİŞİ

1. Giriş

a. Dikkati Çekme (3 dk):

Mutlu, üzgün, kızgın, şaşkın vb. yüz ifadeleri görselleri gösterilir.

b. Güdüleme (3 dk):

“İnsanlar neden farklı duygular hisseder?” sorusu yöneltilir.

c. Gözden Geçirme (3 dk):

Öğrencilere daha önce yaşadıkları duygular sorulur.

d. Geçiş (1 dk):

“Şimdi duygularımız hakkında birlikte konuşacağız.” denilir.

2. Gelişme

a. Isınma (5 dk)

“Ben bugün ... hissediyorum çünkü ...” etkinliği yapılır.

Diğer öğrenciler:

- “Ben de böyle hissettim çünkü...”
- “Ben farklı hissediyorum çünkü...” şeklinde katılım sağlar.

b. Etkinlikler (20 dk)

Katılımlı Konuşma Etkinliği

1. Aşama – Paylaşım

- En sık hangi duyguyu yaşarsın?
- Bu duyguyu ne zaman hissedersin?

2. Aşama – Etkileşim

- Arkadaşının duygusuna katılıyor musun?
- Sen olsaydın aynı durumda ne hissederdin?

3. Aşama – Deneyim Aktarımı

- Seni mutlu eden bir olay anlatır mısın?

- Seni üzen bir durumda ne yaparsın?

4. Aşama – Yorumlama

- Duygularını ifade etmek neden önemlidir?
- Duygularını saklamak doğru mu?

5. Aşama – Problem Durumu

Aşağıdaki senaryo kartları verilir ve ilgili soruların cevaplanması istenir.

“Bir arkadaşın çok üzgün ama konuşmak istemiyor.”

- Bu durumda ne yaparsın?
- Ona nasıl yardımcı olursun?

“Annen ya da baban işten geldiğinde çok yorgun ve üzgün görünüyor.”

- Bu durumda ne yaparsın?
- Onun duygularını anladığını nasıl gösterirsin?
- Yardımcı olmak için nasıl bir davranış sergilersin?

“Kardeşin senin eşyalarını izinsiz aldığı için sinirleniyorsun ve tartışıyorsunuz.”

- Bu durumda nasıl davranırsın?
- Duygularını karşı tarafa nasıl ifade edersin?
- Sorunu çözmek için ne yaparsın?

“Öğretmenin derste seni uyardı ve kendini haksızlığa uğramış gibi hissediyorsun.”

- Bu durumda ne yaparsın?
- Duygularını saygılı bir şekilde nasıl ifade edersin?
- Sorunu çözmek için nasıl bir yol izlersin?

“Okulda bir etkinlikte sahneye çıkman gerekiyor ama çok heyecanlı ve kaygılı hissediyorsun.”

- Bu durumda kendini nasıl sakinleştirirsin?
- Kaygını azaltmak için neler yaparsın?
- Destek almak için kime başvurursun?

“Bir ödevi anlamadın ama yardım istemekten çekiniyorsun.”

- Bu durumda ne yaparsın?
- Duygularını nasıl ifade edersin?
- Yardım istemenin önemli olduğunu düşünüyor musun? Neden?

6. Aşama – Ortak Çözüm

Gruplar oluşturulur ve “duygularımızı doğru ifade etmek için” cümlesine yönelik 3 öneri oluşturulur.

7. Aşama – Karşılıklı Değerlendirme

- Diğer grubun önerileri hakkında ne düşünüyorsunuz?
- En etkili öneri sizce hangisi?

Katılım İfadeleri

- “Katılıyorum çünkü...”
- “Farklı düşünüyorum çünkü...”
- “Buna ek olarak...”

3. Sonuç

a. Rahatlama (3 dk):

“Duygularımı ifade ederken...” cümlesi tamamlanır.

b. Değerlendirme (5 dk)

- Duygularını paylaşmak sana ne kazandırdı?
- Arkadaşlarının duygularını anlamak neden önemlidir?

İmdat Soruları

- Mutlu olduğunda ne yaparsın?
- Üzgün olduğunda kiminle konuşursun?
- Seni en çok ne mutlu eder?

2. ETKİNLİK – DERS İŞLENİŞ PLANI

I. HAZIRLIK

Dersin Adı: Türkçe

Metnin Adı: -

Temanın Adı: İletişim ve Sosyal İlişkiler

Sınıf Seviyesi: 5. Sınıf

Süre: 40 dk

Tarih: .../.../.....

Kaynak, Araç ve Gereçler: Senaryo kartları

Öğrenme Çıktıları

Hazırlıksız konuşma yapabilme

Sözlü olarak tartışmaya katılabilme

II. DERSİN İŞLENİŞİ

1. Giriş

a. Dikkati Çekme (3 dk):

“İyi bir arkadaş nasıl olmalıdır?” sorusu yöneltilir.

b. Güdüleme (3 dk):

Farklı görüşlerin olabileceği vurgulanarak güdüleme sağlanır.

c. Gözden Geçirme (3 dk):

Öğrencilerin arkadaşlık deneyimleri sorularak gözden geçirme sağlanır.

d. Geçiş (1 dk):

“Şimdi arkadaşlık hakkında birlikte konuşacağız.” denilir.

2. Gelişme

a. Isınma (5 dk)

“Arkadaşlık = ...” etkinliği yapılır. Kelime ağı oluşturulur.

b. Etkinlikler (20 dk)

Katılımlı Konuşma Etkinliği

1. Aşama – Paylaşım

- Arkadaşlık senin için ne demek?
- En iyi arkadaşının özellikleri nelerdir?

2. Aşama – Etkileşim

- Arkadaşının söylediği özelliklere katılıyor musun?
- Sen hangi özelliği eklemek istersin?

3. Aşama – Deneyim Aktarımı

- Bir arkadaşınla yaşadığın güzel bir anı anlatır mısın?
- Arkadaşlarınla hiç sorun yaşadın mı?

4. Aşama – Yorumlama

- Arkadaşlıkta en önemli değer nedir?
- Herkes iyi arkadaş olabilir mi?

İletişimin yalnızca arkadaşlar arasında değil toplumdaki bireyler arasında gerçekleşen bir süreç olması üzerinde durulur.

5. Aşama – Problem Durumu

Aşağıdaki senaryo kartları verilir ve ilgili soruların cevaplanması istenir.

“İki arkadaş tartışıyor” durumu verilir:

- Bu durumda ne yaparsın?
- Sorun nasıl çözülür?

“Senin bir isteğin konusunda annen ya da babanla anlaşamıyorsun ve tartışma çıkıyor.”

- Bu durumda nasıl iletişim kurarsın?
- Kendi düşünceni nasıl ifade edersin?
- Ortak bir çözüm nasıl bulunur?

“Komşular arasında gürültü nedeniyle tartışma çıkıyor.”

- Bu durumda nasıl bir yaklaşım önerirsin?
- Sorunun büyümemesi için ne yapılabilir?
- Uzlaşma nasıl sağlanır?

6. Aşama – Ortak Çözüm

Gruplar oluşturulur ve “iyi bir arkadaş/çocuk/anne/komşu olmak için” cümlelerine uygun 3 kural oluşturulur.

7. Aşama – Karşılıklı Değerlendirme

- Diğer grubun kuralları hakkında ne düşünüyorsunuz?
- En önemli kural hangisi?

Katılım İfadeleri

- “Katılıyorum çünkü...”
- “Katılmıyorum çünkü...”
- “Buna ek olarak...”

3. Sonuç

a. Rahatlama (3 dk):

Arkadaşlık/aile/komşuluk hakkında önemli görülen unsurlar ele alınır.

b. Değerlendirme (5 dk)

- Arkadaşlık/aile/komşuluk neden önemlidir?
- Arkadaşlarının fikirlerinden ne öğrendin?

İmdat Soruları

- En yakın arkadaşın kim?
- Onun hangi özelliğini seviyorsun?
- Bir yakınına nasıl yardım edersin?

6. SINIF ETKİNLİKLERİ

1. ETKİNLİK – DERS İŞLENİŞ PLANI

I. HAZIRLIK

Dersin Adı: Türkçe

Metnin Adı: Farklı Hayatlar

Temanın Adı: Farklı Dünyalar

Sınıf Seviyesi: 6. Sınıf

Süre: 40 dk

Tarih: .../.../.....

Kaynak, Araç ve Gereçler: Görseller, metin

Öğrenme Çıktıları

Hazırlıksız konuşma yapabilme

Sözlü olarak tartışmaya katılabilme

II. DERSİN İŞLENİŞİ

1. Giriş

a. Dikkati Çekme (3 dk):

Farklı yaşam tarzlarını gösteren görseller (köy–şehir, farklı ülkeler vb.) gösterilir.

b. Güdüleme (3 dk):

“Dünyada herkes aynı şekilde mi yaşar?” sorusu yöneltilir.

c. Gözden Geçirme (3 dk):

Öğrencilere farklı yerler hakkında bildikleri sorulur.

d. Geçiş (1 dk):

“Şimdi farklı yaşamlar hakkında birlikte konuşacağız.” denilir.

2. Gelişme

a. Isınma (5 dk)

Farklı hayatlar metni okunur. “Farklılık = ...” etkinliği yapılır. Öğrenciler kelime üretir, diğerleri açıklama ekler.

b. Etkinlikler (20 dk)

Katılımlı Konuşma Etkinliği

1. Aşama – Paylaşım

- Farklı bir ülkede yaşamak nasıl olurdu?
- Sen farklı bir yerde yaşamak ister miydin?

2. Aşama – Etkileşim

- Arkadaşının fikrine katılıyor musun?
- Sen olsaydın farklı ne yapardın?

3. Aşama – Deneyim Aktarımı

- Senin yaşadığın yer ile başka yerler arasındaki fark nedir?
- Hangi yaşam daha kolay? Neden?

4. Aşama – Yorumlama

- Başka bir ülkede yaşayan bir çocuk neler hisseder?
- Onun yerinde olsaydın ne düşünürdün?

5. Aşama – Problem Durumu

- Farklı olmak bir avantaj mı yoksa dezavantaj mı?
- İnsanlar neden farklıdır?

6. Aşama – Ortak Çözüm

Gruplar oluşturulur ve “farklılıklara saygı için” 3 öneri istenir.

7. Aşama – Karşılıklı Değerlendirme

- Diğer grubun önerileri hakkında ne düşünüyorsunuz?
- En etkili öneri hangisi?

Katılım İfadeleri

- “Katılıyorum çünkü...”
- “Farklı düşünüyorum çünkü...”
- “Buna ek olarak...”

3. Sonuç

a. Rahatlama (3 dk):

“Farklı olmak...” cümlesi tamamlanır.

b. Değerlendirme (5 dk)

- Farklılıklar hangi alanlarda oluşabilir?
- Başkalarının yaşamını anlamak neden gereklidir?

İmdat Soruları

- Başka bir ülkede yaşamak ister misin?
- Orada ne farklı olurdu?
- İnsanların farklı yaşamalarına neden olan şey nedir?

2. ETKİNLİK – DERS İŞLENİŞ PLANI

I. HAZIRLIK

Dersin Adı: Türkçe

Metnin Adı: -

Temanın Adı: Bağımsızlık Yolu

Sınıf Seviyesi: 6. Sınıf

Süre: 40 dk

Tarih: / /

Kaynak, Araç ve Gereçler: Görseller

Öğrenme Çıktıları

Hazırlıksız konuşma yapabilme

Sözlü olarak tartışmaya katılabilme

II. DERSİN İŞLENİŞİ

1. Giriş

a. Dikkati Çekme (3 dk):

Bayrak, tarihî olaylar vb. fotoğraflar gösterilir.

b. Güdüleme (3 dk):

“Bağımsız olmak ne demektir?” sorusu yöneltilir.

c. Gözden Geçirme (3 dk):

Öğrencilere bildikleri tarihî olaylar sorulur.

d. Geçiş (1 dk):

“Şimdi bağımsızlık hakkında birlikte konuşacağız.” denilir.

2. Gelişme

a. Isınma (5 dk)

“Özgürlük = ...” etkinliği yapılır. Öğrenciler kelime üretir, diğerleri açıklama yapar.

b. Etkinlikler (20 dk)

Katılımlı Konuşma Etkinliği

1. Aşama – Paylaşım

- Bağımsızlık ne demektir?
- Özgür olmak sana ne hissettirir?

2. Aşama – Etkileşim

- Arkadaşının düşüncesine katılıyor musun?
- Sen farklı ne düşünüyorsun?

3. Aşama – Deneyim Aktarımı

- Bağımsızlık neden önemlidir?
- Bağımsız olmayan bir toplumda yaşamak nasıl olurdu?

4. Aşama – Yorumlama

- Geçmişte yaşayan bir çocuk olsaydın ne hissederdin?
- Savaş döneminde yaşamak nasıl olurdu?

5. Aşama – Problem Durumu

- Bağımsızlık için mücadele etmek gerekli midir?
- Özgürlük mü yoksa güvenlik mi daha önemlidir?

6. Aşama – Ortak Çözüm

Gruplar oluşturulur ve “bağımsızlığı korumak için” 3 değer önerilmesi istenir.

7. Aşama – Karşılıklı Değerlendirme

- Diğer grubun değerleri hakkında ne düşünüyorsunuz?
- En önemli değer hangisi?

Katılım İfadeleri

- “Katılıyorum çünkü...”
- “Katılmıyorum çünkü...”
- “Buna ek olarak...”

3. Sonuç

a. Rahatlama (3 dk):

“Bağımsızlık benim için...” cümlesi tamamlanır.

b. Değerlendirme (5 dk)

- Bağımsızlık neden önemlidir?
- Bugün özgür olmak bize ne kazandırır?

İmdat Soruları

- Özgürlük nedir?
- Bayrak neyi temsil eder?
- Bayrak ile özgürlük arasındaki ilişki nasıl açıklanabilir?

7. SINIF ETKİNLİKLERİ

1. ETKİNLİK – DERS İŞLENİŞ PLANI

I. HAZIRLIK

Dersin Adı: Türkçe

Metnin Adı: -

Temanın Adı: Hayat Boyu Gelişim

Sınıf Seviyesi: 7. Sınıf

Süre: 40 dk

Tarih: .../.../.....

Kaynak, Araç ve Gereçler: Görseller

Öğrenme Çıktıları

Hazırlıksız konuşma yapabilme

Sözlü olarak tartışmaya katılabilme

II. DERSİN İŞLENİŞİ

1. Giriş

a. Dikkati Çekme (3 dk):

Başarılı bireylerin (sporcu, sanatçı, bilim insanı) görselleri gösterilir.

b. Güdüleme (3 dk):

“İnsan kendini geliştirmek zorunda mıdır?” sorusu yöneltilir.

c. Gözden Geçirme (3 dk):

Öğrencilere kendilerini geliştirmek için yaptıkları etkinlikler sorulur.

d. Geçiş (1 dk):

“Şimdi bu konuda birlikte konuşarak fikirlerimizi geliştireceğiz.” denilir.

2. Gelişme

a. Isınma (5 dk)

“Kendimi geliştirmek = ...” etkinliği yapılır. Öğrenciler kelime üretir, diğerleri açıklama ekler.

b. Etkinlikler (20 dk)

Katılımlı Konuşma Etkinliği

1. Aşama – Paylaşım

- Kendini geliştirmek ne demektir?
- Sen kendini geliştirmek için neler yapıyorsun?

2. Aşama – Etkileşim

- Arkadaşının yaptığı etkinliklere katılıyor musun?
- Sen farklı ne yapardın?

3. Aşama – Deneyim Aktarımı

- Kendini geliştirdiğini düşündüğün bir anı anlatır mısın?
- Bu süreçte zorlandın mı?

4. Aşama – Yorumlama

- Kendini geliştirmek neden önemlidir?
- Herkes aynı şekilde gelişir mi?

5. Aşama – Problem Durumu

- Başarı doğuştan mı gelir yoksa sonradan mı kazanılır?
- Çalışmak mı daha önemli yoksa yetenek mi?

6. Aşama – Ortak Çözüm

Gruplar oluşturulur ve “kendini geliştirmek için” 3 öneri sunulması istenir.

7. Aşama – Karşılıklı Değerlendirme

- Diğer grubun önerileri hakkında ne düşünüyorsunuz?
- En etkili öneri hangisi?

Katılım İfadeleri

- “Katılıyorum çünkü...”

- “Farklı düşünüyorum çünkü...”
- “Buna ek olarak...”

3. Sonuç

a. Rahatlama (3 dk):

“Kendimi geliştirmek için ...” cümlesi tamamlanır.

b. Değerlendirme (5 dk)

- Kendini geliştirmek neden gereklidir?
- Arkadaşlarının fikirleri seni etkiledi mi?

İmdat Soruları

- Hangi alanda gelişmek istersin?
- Bunun için ne yapabilirsin?
- Seni en çok kim etkiler?

2. ETKİNLİK – DERS İŞLENİŞ PLANI

I. HAZIRLIK

Dersin Adı: Türkçe

Metnin Adı: -

Temanın Adı: Hak ve Sorumluluklar

Sınıf Seviyesi: 7. Sınıf

Süre: 40 dk

Tarih: .../.../.....

Kaynak, Araç ve Gereçler: Görseller, senaryo kartı

Öğrenme Çıktıları

Hazırlıksız konuşma yapabilme

Sözlü olarak tartışmaya katılabilmek

II. DERSİN İŞLENİŞİ

1. Giriş

a. Dikkati Çekme (3 dk):

“Okulda en önemli hakkın nedir?” sorusu yöneltilir.

b. Güdüleme (3 dk):

Herkesin hakları olduğu kadar sorumluluklarının da olduğu vurgulanır.

c. Gözden Geçirme (3 dk):

Öğrencilerin bildiği hak ve sorumluluklar sorulur.

d. Geçiş (1 dk):

“Şimdi bu konu hakkında birlikte konuşacağız.” denilir.

2. Gelişme

a. Isınma (5 dk)

“Hak = ...” ve “Sorumluluk = ...” etkinliği yapılır. Kavram ağı oluşturulur. Aralarındaki ilişki üzerinde durulur.

b. Etkinlikler (20 dk)

Katılımlı Konuşma Etkinliği

1. Aşama – Paylaşım

- Hak nedir?
- Sorumluluk nedir?

2. Aşama – Etkileşim

- Arkadaşının tanımına katılıyor musun?
- Sen nasıl tanımlarsın?

3. Aşama – Deneyim Aktarımı

- Okulda hangi haklara sahipsın?
- Hangi sorumlulukların var?

4. Aşama – Yorumlama

“Bir öğrenci kurallara uymuyor” durumu senaryo kartı verilir:

- Bu durumda ne yapılmalı?
- Hak ve sorumluluk dengesi nasıl sağlanır?

“Grup ödevi sırasında bir öğrenci görevlerini yerine getirmiyor ancak aynı notu almak istiyor.”

- Bu durumda ne yapılmalı?
- Adil bir değerlendirme nasıl sağlanır?
- Hak ve sorumluluk dengesi nasıl kurulur?

“Kardeşlerinden biri ortak odada oyuncaklarını toplamıyor ama o alanı kullanmaya devam ediyor.”

- Bu durumda ne yapılmalı?
- Ortak alan kullanımı nasıl düzenlenir?
- Hak ve sorumluluk dengesi nasıl sağlanır?

“Bir kişi kendi hakkını savunurken başkalarının haklarını göz ardı ediyor.”

- Bu durumda ne yapılmalı?
- Adil davranış nasıl sağlanır?
- Hak ve sorumluluk dengesi nasıl kurulabilir?

5. Aşama – Problem Durumu

- Hak mı daha önemli, sorumluluk mu?
- Sadece haklara sahip olmak yeterli mi? Bir hakkımızı kullanamazsak ne yaşanır?

6. Aşama – Ortak Çözüm

Gruplar belirlenir ve “iyi bir birey olmak için” 3 kural oluşturulması istenir.

7. Aşama – Karşılıklı Değerlendirme

- Diğer grubun kuralları hakkında ne düşünüyorsunuz?
- En önemli kural hangisi?

Katılım İfadeleri

- “Katılıyorum çünkü...”
- “Katılmıyorum çünkü...”

- “Buna ek olarak...”

3. Sonuç

a. Rahatlama (3 dk):

“Haklarımı kullanırken...” cümlesi tamamlanır.

b. Değerlendirme (5 dk)

- Hak ve sorumluluk dengesi neden önemlidir?
- Toplumda düzen nasıl sağlanır?

İmdat Soruları

- Okulda sahip olduğun bir hakkı söyler misin? Bu hakkın karşılığında hangi sorumluluğun vardır?
- Kurallara uymayan birine nasıl yaklaşılmalıdır?
- Adil olmak ne demektir?
- Ortak alanları kullanırken nelere dikkat etmeliyiz?

8. SINIF ETKİNLİKLERİ

1. ETKİNLİK – DERS İŞLENİŞ PLANI

I. HAZIRLIK

Dersin Adı: Türkçe

Metnin Adı: -

Temanın Adı: Sanat ve Estetik

Sınıf Seviyesi: 8. Sınıf

Süre: 40 dk

Tarih: .../.../.....

Kaynak, Araç ve Gereçler: Görseller

Öğrenme Çıktıları

Hazırlıksız konuşma yapabilme

Sözlü olarak tartışmaya katılabilmek

II. DERSİN İŞLENİŞİ

1. Giriş

a. Dikkati Çekme (3 dk):

Farklı sanat eserleri (tablo, heykel, mimari yapı) görselleri gösterilir.

b. Güdüleme (3 dk):

“Sanat insan hayatında gerekli midir?” sorusu yöneltilir.

c. Gözden Geçirme (3 dk):

Öğrencilerin bildiği sanat dalları sorulur.

d. Geçiş (1 dk):

“Şimdi sanat ve estetik üzerine birlikte konuşacağız.” denilir.

2. Gelişme

a. Isınma (5 dk)

“Sanat = ...” etkinliği yapılır. Öğrenciler kelime üretir, diğerleri açıklama ekler.

b. Etkinlikler (20 dk)

Katılımlı Konuşma Etkinliği

1. Aşama – Paylaşım

- Sanat senin için ne ifade eder?
- En çok hangi sanat dalını seviyorsun?

2. Aşama – Etkileşim

- Arkadaşının seçtiği sanat dalına katılıyor musun?
- Sen farklı ne düşünüyorsun?

3. Aşama – Deneyim Aktarımı

- Sanat neden önemlidir?
- Sanat insanı nasıl etkiler?

4. Aşama – Yorumlama

- Sanatsız bir hayat mümkün müdür?
- Sanat mı yoksa bilim mi daha önemlidir?

5. Aşama – Problem Durumu

- Herkes sanatçı olabilir mi?
- Sanat doğuştan mı gelir yoksa öğrenilir mi?

6. Aşama – Ortak Çözüm

Gruplar oluşturulur ve “sanatın insan hayatındaki temel işlevi” konulu 3 öneri sunulur.

7. Aşama – Karşılıklı Değerlendirme

- Diğer grubun görüşleri hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Hangi görüş daha güçlü?

Katılım İfadeleri

- “Katılıyorum çünkü...”
- “Katılmıyorum çünkü...”
- “Buna ek olarak...”
- “Bence en önemli nokta...”

3. Sonuç

a. Rahatlama (3 dk):

“Sanat benim için...” cümlesi tamamlanır.

b. Değerlendirme (5 dk)

- Sanat neden gereklidir?
- Sanatın insan üzerindeki etkisi nedir?

İmdat Soruları

- Hangi sanat eserini seviyorsun?
- Sanat ne işe yarar?

- Günlük hayatta sanat var mı?

2. ETKİNLİK – DERS İŞLENİŞ PLANI

I. HAZIRLIK

Dersin Adı: Türkçe

Metnin Adı: Vatanım

Temanın Adı: Vatan Sevgisi

Sınıf Seviyesi: 8. Sınıf

Süre: 40 dk

Tarih: / /

Kaynak, Araç ve Gereçler: Bayrak, görseller, metin

Öğrenme Çıktıları

Hazırlıksız konuşma yapabilme

Sözlü olarak tartışmaya katılabilme

II. DERSİN İŞLENİŞİ

1. Giriş

a. Dikkati Çekme (3 dk):

Bayrak ve vatanı temsil eden görseller gösterilir.

b. Güdüleme (3 dk):

“Vatan sevgisi ne demektir?” sorusu yöneltilir.

c. Gözden Geçirme (3 dk):

Öğrencilere vatanla ilgili bildikleri kavramlar sorulur.

d. Geçiş (1 dk):

“Şimdi bu konu hakkında birlikte konuşacağız.” denilir.

2. Gelişme

a. Isınma (5 dk)

Vatan temalı metin okunur. Ardından “Vatan = ...” etkinliği yapılır. Öğrenciler kelime üretir, diğerleri açıklama yapar.

b. Etkinlikler (20 dk)

Katılımlı Konuşma Etkinliği

1. Aşama – Paylaşım

- Vatan senin için ne ifade eder?
- Vatan sevgisi nasıl gösterilir?

2. Aşama – Etkileşim

- Arkadaşının görüşüne katılıyor musun?
- Sen farklı ne düşünüyorsun?

3. Aşama – Deneyim Aktarımı

- Vatan sevgisi neden önemlidir?
- Vatan sevgisi sadece sözle mi gösterilir? Siz nasıl gösterirsiniz?

4. Aşama – Yorumlama

- Savaş döneminde yaşayan bir birey olsaydın ne hissederdin?
- Zor bir dönemde yaşamak nasıl olurdu?

5. Aşama –Problem Durumu

- Vatan sevgisi herkes için aynı mıdır?
- Vatanı sevmek neyi gerektirir?

6. Aşama – Ortak Çözüm

Gruplar oluşturulur ve “vatan sevgisini gösteren davranışlar” temalı 3 öneri istenir.

7. Aşama – Karşılıklı Değerlendirme

- Diğer grubun görüşleri hakkında ne düşünüyorsunuz?
- En önemli davranış hangisi?

Katılım İfadeleri

- “Katılıyorum çünkü...”
- “Katılmıyorum çünkü...”
- “Buna ek olarak...”

3. Sonuç

a. Rahatlama (3 dk):

“Vatanımı sevdiğimi göstermek için...” cümlesi tamamlanır.

b. Değerlendirme (5 dk)

- Birey olarak vatana karşı olan sorumluluğumuz nedir?

İmdat Soruları

- Vatan nedir?
- Bayrak neyi temsil eder?
- Vatanı korumak ne demektir?

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada katılımlı konuşma tekniğinin kuramsal temellerinin açıklanması ve 5-8. sınıf düzeylerinde Türkçe derslerinde uygulanabilecek etkinlik önerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma doküman inceleme ve tasarım ve geliştirme araştırma yaklaşımı doğrultusunda yürütülmüş; katılımlı konuşmaya ilişkin ulusal ve uluslararası alanyazın, Türkçe dersi öğretim programı, konuşma becerisine yönelik kuramsal açıklamalar ve sınıf içi uygulama örnekleri birlikte değerlendirilmiştir. Bu yönüyle çalışma katılımlı konuşmayı yalnızca bir konuşma tekniği olarak değil, öğrencilerin sözlü etkileşim, dinleme, soru sorma, gerekçelendirme, karşı görüş geliştirme ve ortak anlam kurma becerilerini destekleyen çok boyutlu bir öğretim yaklaşımı olarak ele almaktadır.

Katılımlı konuşma konuşmacının açıklamasını sürdürürken dinleyicilere söz hakkı tanınmasına, soru-cevap ilişkisi kurmasına ve farklı görüşlerden yararlanarak konuşmasını biçimlendirmesine dayanmaktadır (Özdoğan vd., 2019). Bu özellik tekniği monolojik anlatımdan diyalogik etkileşime yönelten temel unsur olarak değerlendirilebilir. Katılımlı

konusmanın kuramsal yapısı incelendiğinde tekniğin diyalojik iletişim, iletişimsel yetkinlik, yapılandırıcı öğrenme ve iletişim odaklı dil öğretimiyle ilişkili olduğu görülmektedir. Diyalojik iletişim anlayışı iletişimi tarafların birbirini anlamaya çalıştığı ve anlamın karşılıklı etkileşim içinde kurulduğu bir süreç olarak ele almakta ve diyalojik iletişim ilkeleri bu sürecin uygulamaya aktarılmasında önemli bir çerçeve sunmaktadır (Kent ve Taylor, 1998; Okmeydan, 2020). Hymes'in (1972) iletişimsel yetkinlik kuramı dilin yalnızca dilbilgisel doğrulukla değil, bağlama uygun ve sosyal açıdan işlevsel kullanım yoluyla değerlendirilebileceğini vurgulamaktadır. Güneş'in (2014) konuşma öğretimine ilişkin bilişsel ve yapılandırıcı yaklaşım vurgusu da katılımlı konuşmanın öğrenci merkezli, etkileşim temelli ve anlam oluşturmaya dönük yapısını desteklemektedir.

Sınıf içi uygulama açısından katılımlı konuşma öğretmenin ya da konuşmacının söylemini belirli aralıklarla dinleyicilere yönelmesi, açık uçlu sorular sorması, öğrencilerin deneyimlerinden örnekler vermesini sağlaması, alternatif bakış açılarına tartışmaya açması ve gerektiğinde açıklama istemesiyle yürütülmektedir. Bu süreçte öğrenciler yalnızca dinleyici konumunda kalmamakta; soru soran, görüş bildiren, akranlarının düşünceleriyle ilişki kuran ve kendi söylemini yeniden düzenleyen aktif katılımcılara dönüşmektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2024) konuşma becerisinin sözlü üretim ve sözlü etkileşim boyutlarıyla ele alınması da katılımlı konuşmanın Türkçe öğretimindeki işlevini desteklemektedir.

Araştırma kapsamında hazırlanan etkinlikler, katılımlı konuşmanın farklı sınıf düzeyleri ve temalara uyarlanabilecek biçimde tasarlanmıştır. 5. sınıftan 8. sınıfa kadar hazırlanan etkinliklerde temalar üzerinden öğrencilerin paylaşım, etkileşim, deneyim aktarımı, yorumlama, problem durumu çözme, ortak karar alma ve karşılıklı değerlendirme süreçlerine katılmaları amaçlanmıştır. Bu yapı, geliştirilen etkinliklerin katılımlı konuşmanın akran etkileşimini desteklemeyi ve sınıf içi iletişim kültürünü geliştirmeyi hedefleyen pedagojik özelliklerini yansıtacak biçimde tasarlandığını ortaya koymaktadır.

Alanyazındaki bulgular katılımlı konuşmanın konuşma becerisi, dinleme, anlamlandırma, dönüt verme, eleştirel düşünme ve sosyal etkileşim becerileri üzerinde destekleyici bir işleve sahip olduğunu göstermektedir. Garip ve Göçer (2023) etkileşimli sınıf ortamlarında öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrendiklerini, sözcükleri anlamlarına uygun biçimde kullandıklarını, beden dili ve sesletim konusunda daha özenli davrandıklarını belirtmiştir. Karakuş (2025) ise konuşma becerisinin aktif uygulama ve sosyal etkileşim yoluyla gelişebildiğini ortaya koymuştur. Bu bulgular araştırma kapsamında geliştirilen etkinliklerin öğrenciyi sözlü üretim sürecinin merkezine alacak biçimde tasarlanması anlayışıyla örtüşmektedir.

Katılımlı konuşmanın önemli etkilerinden biri de konuşma kaygısını azaltma potansiyelidir. Öğrencilerin kalabalık bir grup önünde tek başına uzun süre konuşmaları kaygı düzeyini artırabilirken, katılımlı konuşma dinleyicileri sürece dâhil ederek konuşmayı ortak bir etkileşim alanına dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Aktaş'ın (2023) etkileşimli teknoloji destekli konuşma etkinliklerinin hem konuşma becerisini geliştirdiği hem de konuşma kaygısını azalttığına ilişkin bulgusu, etkileşim temelli konuşma yaklaşımlarının bu yöndeki işlevini desteklemektedir. Benzer biçimde diyalojik öğretim araştırmaları, yapılandırılmış sözlü etkileşim süreçlerinin öğrencilerin derse katılımını ve öğrenme yönelimini güçlendirebildiğini göstermektedir (Jay vd., 2017; Vasalampi vd., 2021).

Katılımlı konuşma toplumsal iletişim ve demokratik sınıf kültürü açısından da önem taşımaktadır. Söz hakkı verme, söz alma, farklı görüşleri dinleme, görüşe katılma ya da gerekçeli biçimde karşı çıkma gibi süreçler öğrencilerin sınıf içi katılım normlarını içselleştirmelerine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Incio vd. (2021) katılımcı iletişimin ortak projeler, karar alma süreçleri ve vatandaş odaklı eylemler aracılığıyla toplulukların bütünleşme ve uyumunu güçlendirdiğini vurgulamaktadır. Bu açıdan katılımlı konuşma, Türkçe derslerinde yalnızca dil becerilerinin geliştirilmesine değil, aynı zamanda katılımcı vatandaşlık, empati, iş birliği ve ortak çözüm üretme becerilerinin desteklenmesine de hizmet edebilir.

Bu araştırmanın bir diğer sonucu katılımlı konuşma etkinliklerinin etkili olabilmesi için planlama, süreç yönetimi ve değerlendirme boyutlarının birlikte düşünülmesi gerektiğidir. Etkinliklerde yer alan paylaşım, etkileşim, deneyim aktarımı, yorumlama, problem durumu, ortak çözüm ve karşılıklı değerlendirme basamakları, öğrencilerin konuşmaya hazırlanmasını ve konuşma sürecine aşamalı olarak katılmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte katılımın belirli öğrencilerle sınırlı kalmaması için öğretmenin kolaylaştırıcı bir tutum benimsemesi, farklı öğrencilerin söz almasını desteklemesi, güvenli konuşma ortamı oluşturması ve geri bildirim sürecini yapılandırması gerekmektedir.

Sonuç olarak alanyazın doğrultusunda katılımlı konuşma öğrencilerin sözlü üretim ve sözlü etkileşim becerilerini destekleme potansiyeline sahip olan; dinleme, soru sorma, gerekçelendirme, karşı görüş geliştirme, ortak anlam kurma ve karşılıklı değerlendirme süreçlerini bir araya getiren işlevsel bir konuşma tekniğidir. Bu araştırmanın katılımlı konuşmanın kuramsal temellerini açıklaması ve 5-8. sınıf düzeylerine yönelik uygulanabilir etkinlik önerileri sunması bakımından Türkçe eğitimi alanına katkı sunması beklenmektedir. Katılımlı konuşmanın amaçlı planlama, açık etkileşim kuralları, güvenli konuşma ortamı, karşılıklı geri bildirim ve süreç odaklı değerlendirme ilkeleriyle uygulanması Türkçe derslerinde konuşma becerisinin geliştirilmesi ve sınıf içi iletişim kültürünün güçlendirilmesi açısından önemli görülmektedir.

Araştırma kapsamında aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Katılımlı konuşma tekniğinin farklı öğretim kademelerindeki etkililiğini ortaya koyabilmek amacıyla deneysel ve yarı deneysel araştırmalar yürütülebilir; tekniğin konuşma becerisi, derse katılım, iletişim kaygısı ve akademik başarı üzerindeki etkileri çeşitli değişkenler açısından incelenebilir. Ayrıca tekniğin farklı disiplinlerde kullanımına yönelik uygulamalı çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- Katılımlı konuşma uygulamalarının değerlendirilmesinde kullanılmak üzere geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış ölçek, dereceli puanlama anahtarı, gözlem formu ve benzeri ölçme araçları geliştirilerek farklı örneklem gruplarında uygulanabilir.
- Öğretmenlerin sınıf içi iletişim süreçlerini etkili biçimde yönetebilmeleri, öğrenci katılımını artırabilmeleri ve etkileşim temelli konuşma ortamları oluşturabilmeleri amacıyla hizmet içi eğitim programları düzenlenebilir ve bu programlarda uygulama örnekleri, senaryo temelli etkinlikler ve mikro öğretim çalışmalarına yer verilebilir.
- Ders kitapları ile öğretim materyallerinde öğrencilerin aktif katılımını destekleyen katılımlı konuşma etkinliklerine, iş birlikli öğrenme uygulamalarına ve etkileşim odaklı görev yapılarına program öğrenme çıktılarıyla uyumlu şekilde daha fazla yer verilebilir.

- Katılımlı konuşma uygulamaları diğer dil becerileriyle birlikte ele alınabilir, eleştirel düşünme ve problem çözme gibi üst düzey bilişsel becerilerle ilişkilendirilebilir. Bu süreçler tasarım tabanlı araştırma yaklaşımı doğrultusunda farklı uygulama ve değerlendirme döngüleriyle geliştirilerek öğretim ortamlarında kalıcı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulabilir.

KAYNAKÇA

- Akduman, B., ve Aktaş, H. (2023). Diyalojik iletişim ilkeleri bağlamında bir halkla ilişkiler aracı olarak sosyal medya kullanımı: Twitter örneği. *Yeni Medya (Online)*, 14, 284-309.
- Aktaş, E. (2023). The effect of web 2.0 based technology applications on speaking skills and speaking anxiety in teaching Turkish as a foreign language: Voki example. *Frontiers in Psychology*, 14, 1-11.
- Aktay, S. (2023). Lev Petroviç Yakubinski'nin diyalojik konuşma kuramı. *Söylem Filoloji Dergisi*, 8(3), 1142-1155.
- Ataseven, B. (2024). Diyalojik iletişim perspektifinden enerji şirketlerinin kurumsal bloglarına yönelik bir değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi İletişim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 74-98.
- Corbin, J., and Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Sage.
- Doğan, Y. (2009). Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlik önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 185-204.
- Ellis, T. J., and Levy, Y. (2010). A guide for novice researchers: Design and development research methods. *Proceedings of Informing Science & IT Education Conference*, 107-118.
- Garip, S. ve Göçer, A. (2023). Türkçe dersi etkileşimli sınıf ortamlarında konuşma becerisinin gelişimi ve değerlendirilmesi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 12, 1249-1268.
- Güçdemir, Y., ve Günay, K. (2025). Diyalojik iletişim yoluyla iklim iletişimi: Sivil toplum kuruluşları ve bakanlıklar kamu katılımını nasıl teşvik ediyorlar? *Connectist: İstanbul University Journal of Communication Sciences*, (68), 54-71.
- Güllüpinar, M. D. (2023). A qualitative study to explore the perceptions of health-care professionals on the use of dialogic communication tools in health institutions. *Communicata*, (26), 23-30.
- Gülsünler, M. E., ve Binici Uygun, F. (2023). Dijital diplomasinin dışişleri bakanlıkları tarafından diyalojik iletişim çerçevesinde kullanımı: Twitter üzerinden Türkiye, Almanya ve Fransa karşılaştırması. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*, (11), 241-261.
- Güneş, F. (2014). Konuşma öğretimi yaklaşım ve modelleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-27.
- Hymes, D. H. (1972). On communicative competence. J. B. Pride ve J. Holmes (Ed.), *Sociolinguistics* içinde (ss. 269-293). Penguin Books.

- Incio, F. A. R., Navarro, E. R., Arellano, E. G. R., and Meléndez, L. V. (2021). Participatory communication as a key strategy in the construction of citizenship. *Linguistics and Culture Review*, 5(S1), 890-900.
- Jay, T., Willis, B., Thomas, P., Taylor, R., Moore, N., Burnett, C., Merchant, G., and Stevens, A. (2017). *Dialogic teaching: Evaluation report and executive summary*. Education Endowment Foundation.
- Karakuş, İ. (2025). International students' experiences on speaking and writing skills in language learning processes in higher education. *PLOS ONE*, 20(8), 1-16.
- MEB (2024). *Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı (5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Mercer, N., Hennessy, S., and Warwick, P. (2019). Dialogue, thinking together and digital technology in the classroom: Some educational implications of a continuing line of inquiry. *International Journal of Educational Research*, 97, 187-199.
- Okmeydan, C. K. (2020). Sosyal medyanın en aktif markaları: Diyalojik iletişim teorisi bağlamında Facebook üzerine bir araştırma. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(2), 1077-1099.
- Öğmen, Ö. (2025). Sivil toplum kuruluşları ve diyalojik iletişim: Arama kurtarma dernekleri web sitelerine yönelik bir araştırma. *Medialog TR*, 4(1), 35-59.
- Özdoğan, Ü., Sarıçam, İ. ve Topçuoğlu Ünal, F. (2019). Türkçe öğretmenlerinin konuşma yöntem ve tekniklerini kullanma durumları. *International Journal of Language Academy*, 7(30), 327-341.
- Richey, R. C., and Klein, J. D. (2007). *Design and development research: Methods, strategies, and issues*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Subaşı, H. (2024). Büyükşehir belediyelerinin resmî web sitelerinin diyalojik iletişim açısından incelenmesi. *Anasay*, (27), 109-124.
- Vasalampi, K., Metsäpelto, R.-L., Salminen, J., Lerkkanen, M.-K., Mäensivu, M., and Poikkeus, A.-M. (2021). Promotion of school engagement through dialogic teaching practices in the context of a teacher professional development programme. *Learning, Culture and Social Interaction*, 30, 100538.
- Yağmurlu, A., ve Asta, H. (2022). Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş'ın Twitter kullanım pratiklerinin diyalojik iletişim bağlamında incelenmesi: Yurt sorunu örneği. *Yeni Medya (Online)*, (13), 418-442.